

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /OK5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя
31 серпня 2023 р.,
протокол № 11

Голова Вченої ради
Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Прикладне мовознавство»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійна програма «Філологія (прикладна лінгвістика)»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра теоретичної та прикладної лінгвістики

Схвалено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
28 серпня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри

— Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Гарант освітньо-професійної програми

— Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Розробник: к.ф.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики,
ЧЕРНИШ Оксана

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 1

1. Опис початкової дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	нормативна (нормативна, за вибором)	
Модулів – 3	035 «Філологія (прикладна лінгвістика)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійних – 2,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	–
		Практичні	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
42 год.	–		
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у вивченні закономірностей розвитку і функціонування мови в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням методів дослідження та опису мови, а також здобутків лінгвістики за багато років її розвитку.

Завдання курсу: узагальнити і систематизувати здобуті студентами знання з мовознавчих дисциплін; розширити і поглибити загальнолінгвістичну підготовку студентів; ознайомити студентів з основними методами наукового лінгвістичного дослідження, досягненнями сучасного світового і пострадянського мовознавства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність мови як складного і багатопланового явища, що має суспільну природу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 2

- специфіку мови як особливої універсальної знакової системи;
- одиниці мови, основні мовні категорії та взаємозв'язки мовних рівнів;
- провідні ідеї, найважливіші аспекти і проблеми сучасного мовознавства;
- головні методи лінгвістичного дослідження;
- основні віхи в історії розвитку мовознавства;
- основні лінгвістичні та комп'ютерні лінгвістичні моделі.

вміти:

- спостерігати за мовними процесами, порівнювати їх;
- використовувати прийоми лінгвістичного експерименту з метою усвідомлення закономірностей функціонування та розвитку мови;
- зіставляти різні точки зору на розуміння виокремленої мовної проблеми;
- вільно користуватися термінологією лінгвістики;
- аналізувати основні наукові досягнення сучасної лінгвістики, застосовувати їх під час дослідження мовних питань;
- давати аналіз та оцінку традиційним і сучасним лінгвістичним напрямкам.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія»:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 035 «Філологія»:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

3. Програма навчальної дисципліни

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /OK5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 3

Змістовий модуль 1. Мовознавство як наука. Теорія мовознавства.

Тема 1. Мовознавство як наука. Походження і розвиток мов. Об'єкт, предмет і завдання мовознавства. Структура мовознавчої науки. Проблема походження мови. Закономірності розвитку мов. Загальна характеристика мов світу. Генеалогічна та типологічна класифікації мов.

Тема 2. Природа, сутність, функції та будова мови. Природа і сутність мови. Функції мови. Мова та суспільство. Мова і мислення. Мова як знакова система. Мова та мовлення. Структура мови. Синхронія і діахронія.

Тема 3. Мова як системно-структурне утворення. Мовна система і мовна структура. Типи відношень у мовній системі. Структурні рівні мови.

Тема 4. Внутрішні системи мови. Внутрішні системи мови: а) фонологічна; б) граматична (морфологічний і синтаксичний рівні); в) лексико-семантична. Проміжні рівні мови.

Змістовий модуль 2. Методологія лінгвістичних досліджень.

Тема 5. Методи і прийоми вивчення й опису мов. Поняття про методи і прийоми. Класифікація методів лінгвістичних досліджень. Описовий метод. Порівняльно-історичний метод. Порівняльний і зіставний методи. Структурний метод і його методики.

Змістовий модуль 3. Основні напрями сучасного мовознавства. Прикладна лінгвістика.

Тема 6. Основні напрями сучасного мовознавства. Прикладна лінгвістика. Об'єкт, предмет і завдання прикладної лінгвістики. Місце прикладної лінгвістики у мовознавстві.

Тема 7. Складові прикладної лінгвістики. Прикладна фонетика. Традиційні та спеціальні системи письма. Прикладні аспекти морфології. Лексикографія. Прикладні аспекти синтаксису. Штучні мови (неспеціалізовані, спеціалізовані).

Тема 8. Лінгвістичне моделювання та комп'ютерні лінгвістичні системи. Основні лінгвістичні моделі (моделі мови, мовлення, тексту). Комп'ютерні лінгвістичні моделі. Лінгвістичне забезпечення в системах штучного інтелекту.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		Лекції	Практичні	Самост. та інд. робота
Змістовий модуль 1	Мовознавство як наука. Теорія мовознавства.			
<u>Тема 1.</u> Мовознавство як наука.	11	4	2	5
<u>Тема 2.</u> Природа, сутність, функції	11	4	2	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /OK5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 4

та будова мови.				
<u>Тема 3.</u> Мова як системно-структурне утворення.	11	4	2	5
<u>Тема 4.</u> Внутрішні системи мови.	11	4	2	5
Разом за змістовим модулем	44	16	8	20
<i>Змістовий модуль 2</i>	Методологія лінгвістичних досліджень.			
<u>Тема 1.</u> Методи і прийоми вивчення й опису мов.	11	4	2	5
Разом за змістовим модулем	11	4	2	5
<i>Змістовий модуль 3</i>	Основні напрями сучасного мовознавства. Прикладна лінгвістика.			
<u>Тема 1.</u> Основні напрями сучасного мовознавства.	11	4	2	5
<u>Тема 2.</u> Складові прикладної лінгвістики.	12	4	2	6
<u>Тема 3.</u> Лінгвістичне моделювання та комп'ютерні лінгвістичні системи	12	4	2	6
Разом за змістовим модулем	35	12	6	17
Усього годин	90	32	16	42

5. Теми лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мовознавство як наука. Походження і розвиток мов.	4
2	Природа, сутність, функції та будова мови.	4
3	Мова як системно-структурне утворення.	4
4	Внутрішні системи мови.	4
5.	Методи і прийоми вивчення й опису мов.	4
6.	Основні напрями сучасного мовознавства.	4
7.	Складові прикладної лінгвістики.	4
8.	Лінгвістичне моделювання та комп'ютерні лінгвістичні системи.	4
Разом		32

6. Теми семінарських занять (денна форма)

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 5

з/п		ГОДИН
1	Мовознавство як наука. Походження і розвиток мов.	2
2	Природа, сутність, функції та будова мови.	2
3	Мова як системно-структурне утворення.	2
4	Мова як системно-структурне утворення.	2
5.	Методи і прийоми вивчення й опису мов.	2
6.	Основні напрями сучасного мовознавства.	2
7.	Складові прикладної лінгвістики.	2
8.	Лінгвістичне моделювання та комп'ютерні лінгвістичні системи.	2
Разом		16

8. Завдання для самостійної роботи ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1, 2

Самостійна робота 1

Перегляд та коментування відео «*What is Linguistics?*».

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Qr9aMoQUJLM>

Самостійна робота 2

Перегляд та коментування відео «*What is This Thing Called Language?*».

Режим доступу: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=1973351>

Самостійна робота 3

Перегляд та коментування відео «*Recovering Languages from the Past*».

Режим доступу: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=1973351>

Самостійна робота 4

Перегляд та коментування відео «*The Evolution of Language*».

Режим доступу: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=1973351>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Підготувати усне повідомлення на одну із запропонованих тем:

1. Спеціальні системи письма (транскрибування, транслітерування, стенографування, системи письма для незрячих, мова жестів, криптографування, азбука Морзе, цифрові системи письма).
2. Мови країн Близького Сходу (на вибір — арабська, перська, турецька).
3. Мови країн Далекого Сходу (на вибір — китайська, японська, корейська).
4. Мови країн Африканського континенту (на вибір — суахілі, банту).
5. Комп'ютерна лексикографія.
6. Комп'ютерні лінгвістичні системи (на вибір — системи комп'ютерного перекладу, комп'ютерні словники, пошукові системи, системи редагування, навчальні системи).
7. Історія розвитку прикладної лінгвістики.
8. Неспеціалізовані та спеціалізовані штучні мови.
9. Проблеми створення систем штучного інтелекту.
10. Границі й можливості лінгвістичного програмування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 6

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм навчального процесу, що передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчості можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти можуть одержати в процесі вивчення курсу даної дисципліни, а також застосування цих знань на практиці.

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія;
- *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні:* обговорення проблемних питань, виконання тестових завдань.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, продуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- *методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат;
- *комп'ютерного контролю:* тестові програми;
- *методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) та підсумкового контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Прикладна лінгвістика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 7

принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Підсумкове оцінювання включає бали за поточну роботу студента під час лекційних та семінарських занять, виконання самостійної та індивідуальної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється у режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю подано у наступній таблиці

№ №	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекційних занять	7*1= 7
2.	Відповіді на семінарських заняттях	4*4=16
3.	КМР	20
5.	Індивідуальна самостійна навчально-дослідницька робота	15
	Підсумковий контроль	40
	Підсумковий рейтинговий бал	100

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 8

ОРИЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна.
2. Об'єкт, предмет і завдання прикладної лінгвістики.
3. Актуальні напрями сучасної лінгвістики.
4. Проблема взаємозв'язку мови, мислення і свідомості у мовознавстві.
5. Питання співвідношення мови і мовлення у мовознавстві.
6. Мовознавство і семіотика. Знак як основне поняття семіотики. Типологія знаків. Структура знака.
7. Мова як особлива знакова система. Специфіка мовного знака. Знаковість та одиниці мови.
8. Поняття мовної системи і структури мови. Основні і проміжні рівні мови.
9. Фонологічна система мови. Поняття фонем. Фонем в парадигматиці і синтагматиці. Фонологічні школи.
10. Граматична система мови. Поняття про граматичні значення і граматичні категорії.
11. Морфологічний рівень мови. Поняття морфем.
12. Поняття частин мови у мовознавстві.
13. Синтаксичний мовний рівень. Речення – основне поняття синтаксису.
14. Лексико-семантична система мови. Типи відношень у цій системі.
15. Проміжні рівні мови (морфонологічний, словотвірний, фразеологічний).
16. Мова як історична категорія. Синхронія та діахронія.
17. Зовнішні і внутрішні причини мовних змін.
18. Поняття про методи наукового дослідження. Загальнонаукові прийоми аналізу мовного матеріалу.
19. Описовий і порівняльно-історичний методи дослідження мови.
20. Метод лінгвістичної географії і зіставний метод у мовознавстві.
21. Структурний метод дослідження мовних явищ.
22. Мова як суспільно-історична норма. Мовна норма, її властивості. Типологія мовних норм.
23. Проблема співвідношення мови й етносу, мови і культури.
24. Штучні мови.
25. Прикладні аспекти синтаксису.
26. Прикладні аспекти морфології.
27. Традиційні та спеціальні системи письма.
28. Основні лінгвістичні моделі (моделі мови, мовлення, тексту).
29. Комп'ютерні лінгвістичні моделі.
30. Лінгвістичне забезпечення в системах штучного інтелекту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 9

13. Рекомендована література

Базова література:

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : ВЦ – Академія, 2008. – 240 с.
2. Карпіловська Є.А. Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика: Підручник. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 188 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 1999. – 288 с.
4. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності: Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2008. – 224 с.
5. Полюжин М.М. Курс лекцій з лінгвістичної історіографії: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. – Вінниця: ПП Видавництво «Фоліант», 2004. – 272 с.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
7. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Видання друге, перероблене і доповнене. – К.: АТ «ОКО», 1996. – 416 с.
8. Baker A.E., Hengeveld K. Linguistics. – Blackwell Publishing Ltd., 2012. – 469 p.
9. Szemerényi O. Introduction to Indo-European Linguistics Text / O. Szemerényi. – Oxford: Clarendon Press, 1996. – 352 p.

Додаткова:

1. Білецький А. О. Про ММ. – Білецький А. О. Про мову і мовознавство / А. О. Білецький. – К. : АртЕк, 1996. – 224 с.
2. Дорошенко С. І. ЗМ. – Дорошенко С. І. Загальне мовознавство [Текст] : рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / С. І. Дорошенко; МОН України, Харківський нац. педагогічний ун-т імені Г. С. Сковороди. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 283 с.
3. Кобилянський Б. В. Короткий огляд історії мовознавства / Б. В. Кобилянський. – К.: Рад. шк., 1964. – 153 с.
4. Ковалик І. І. ЗМ: ІЛД. – Ковалик І. І. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки / І. І. Ковалик, С. П. Самійленко. – К. : Вища шк., 1985. – 215 с.
5. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень / Г. М. Удовиченко. – К. : Вища шк., 1980. – 215 с.
6. Atkinson, M., D. Kilby and I. Roca 1982. Foundations of General Linguistics. London: George Allen & Unwin.
7. Bloomfield, L. 1933. Language. New York: Holt, Rinehart and Winston.
8. Carrol. J. B. 1953. The Study of Language. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /OK5-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 10

9. Chomsky, Noam. 2000. New Horizons in the Study of Language and Mind. Cambridge, CUP.
10. Chomsky, Noam. The Architecture of Language, (ed). Nirmalangshu Mukherji et.al., Oxford University Press, New Delhi, 2000.
11. Dinneen, F.P. 1967. An Introduction to General Linguistics. New York etc: Holt, Rinehart and Winston.
12. Diringer, D. 1962. Writing: Its Origin and Early History. New York: Praeger.
13. Diringer, D. 1968. The Alphabet. (2 Volumes). (3rd edition). London etc: Hutchinson.
14. Fromkin, V. and R. Rodman 1983. An Introduction to Language. 3rd edition. New York: Holt, Rinehart and Winston.
15. Gelb, I.J. 1952. A Study of Writing. Chicago: University of Chicago Press.
16. Gleason, H.A. 1970. An Introduction to Descriptive Linguistics. Rev edn. New York: Holt, Rinehart & Winston.
17. Greenberg, J. 1966. Universals of Language. Cambridge, Mass.: MIT Press.
18. Hockett, C.F. 1958. A Course in Modern Linguistics. New York: Macmillan. (Indian edition New Delhi, Calcutta: Oxford and IBH).
19. Hudson, G. 2000. Essential Introductory Linguistics. Oxford: Blackwell.
20. Hughes, J.P. 1962. The Science of Language. New York: Random House-Alfred A. Knopf.
21. Jespersen, O. 1921. Language. London: George Allen & Unwin.
22. Joos, M. (ed.) 1958. Readings in Linguistics: Development of Descriptive Linguistics in America since 1925. 3rd edn. New York: American Council of Learned Societies.
23. Kurath, H. 1972. Studies in Areal linguistics. Bloomington: Indiana University Press.
24. Lyons, J. 1968. Introduction to Theoretical Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press.
25. Martinet, A. 1964. Elements of General Linguistics. London: Faber & Faber.
26. Palmer, F.R. 1971. Grammar. Harmondsworth: Penguin.
27. Pinker, Steven. 1994. The Language Instinct. London: Penguin
28. Robins, R.H. 1969. General Linguistics: An Introductory Survey. London: Longman.
29. Sapir, E. 1921. Language: An Introduction to the Study of Speech. New York: Harcourt Brace & World.
30. Saussure, Ferdinand de. Course in General Linguistics, (tr). Wade Baskin, McGraw-Hill, New York, 1959.